

PROLEGOMENA K PERSPEKTIVÁM SÉMIOLOGICKÉ ANALÝZY CERE-
VIZUÁLNÍHO MOTIVU V ČESKÉ LITERATUŘE A ZVLÁŠTĚ LITE-
RÁRNÍ VĚDĚ

Mnohotvárná a dynamicky se odvíjející aktivita Vla-
dimíra Macury je dobře známa. Zdá se však, že při hodnoce-
ní jeho všestranných zásluh a místa na naší kulturní scé-
ně jsme dosud opomíjeli jedno z významných a nepominutel-
ných témat jeho díla. Jde o sféru nikoli nepodstatnou, ano
z hlediska, které zastáváme, dokonce nejpodstatnější: o
motiv cerevizuality v české literatuře a v našem životě vů-
bec, který je v hrubých rysech rozvíjen v první kapitole
jeho knihy Znamení zrodu.

Jestliže posuzujeme - jak to jinak ani nelze - obraz
pitoreskního a místy i pikareskního dění v naší kultuře z
neúchylné pozice diachronně synchronního kontinua, v němž
jakýkoli interferenčně mimetický kód zcela přirozeně zpět-
ně transformuje estetickou informaci do struktivního systé-
mu lidského bytí, nezbyvá než konstatovat, že zmíněný cere-
vizuální motiv není v naší literární vědě dosud zhodnocen.
Je třeba otevřeně přiznat, že právě zde existuje nepřekle-
nutá diskrepance mezi klíčovým významem cerevizuality v
naší literatuře /a v širším kontextu v našem národním živo-
tě vůbec/ na jedné straně a komplexním výzkumem tohoto fe-
noménu v současné literární vědě na straně druhé. Nebudeme
podrobně připomínat velkolepou a stále živou tradici jmeno-
vaného motivu v české literatuře: její proud tryská od
vrcholných středověkých skladeb /Bodkoní a žák/, bujní přes

díla humanistická a barokní k rodičímu se písemnictví obrozenskému a rozlévá se až k pozoruhodným zjevům naší moderní prózy - stačí jmenovat díla přímo dýšící a provoněná cerevizualitou jako Antonína Vondřejce K. M. Čapka-Choda, světově proslulé Osudy dobrého vojáka Švejka Jaroslava Haška, F. B. Balla Vladislava Vančury, Továrnu na Absolutno Karla Čapka, ze současné literatury prózy Bohumila Hrabala a dalších mistrů pera. Je zřejmé, že v těchto a v mnoha dalších klenotech české kultury se obráží interferenčně mimetická povaha estetické informace schopné specifického a mnohvrstevného zpodobování reálných interakčních životních procesů v rámci uměleckého kódu jakožto iniciační, modelující a řídicí složky socializace komunikačního chování. Lze tedy právem očekávat, že tato svébytná ontická aktivita naší literatury bude příslušně zachycena a zvýznamněna také v literární vědě. Cerevizuálno je totiž erbovním znakem české kultury, jejím vývěsním štítem i přívětivým tuskulem, její světovou chloubou i citlivým bodem - páteří a hýbatelem společenského i individuálního života.

Co však učinila naše literární věda proto, aby detailně i komplexně, se znalostí příslušných supersémantémů a s nadhledem a zároveň zevnitř, z hlediska protointerferenčního zpracování zkušenostních dat /kdyby alespoň to!/ prozkoumala toto téma? Vůbec nic. Pranic, co by bylo hodno zaznamenání. Je to opravdu žalostný obraz /pomineme-li několik metodologicky sice podnětných, ale roztroušených poznámek Radko Pytlíka, pronášených k vybranému kroužku zasvěceného obecnstva v restauraci U kocoura/.

Struktivně procesuální dění sémantiky cerevizuálního

motivů, v němž se tak významným způsobem obráží pozitivní zkušenost lidského rodu /obdobně jako v geniálních Picasso-vých obrazech, v jeskyních malbách z Altamiry a v Nezvalových poetistických básních/, zůstává v naší soudobé literární vědě nereflektováno! Ani jediný z našich literárních časopisů nevěnoval tomuto tématu pozornost, nikdo ze slovných vědců nám nepodal zasvěcený a přehledný výklad cerevizuálního fenoménu.

Za této situace přichází první kapitola Macurovy knihy jako blesk z čistého nebe. Poprvé se tu ocitáme - nejistí dlouhým očekáváním a zároveň radostně vzrušení - tváří v tvář pokusu o širší výklad cerevizuální entity. Samozřejmě ještě nikoli v jejím plném transformačním průmětu zakódovaném ve znakové hierarchii, ale alespoň v jejím podloží a živné půdě, z níž sémantická dynamika tohoto komplexu v novodobé české kultuře vyrůstá. Viděno z tohoto hlediska jsou ostatní pasáže Macurovy knihy vcelku zanedbatelné a málo významné. Studie Znamení zrodu není - jak by nám snad chtěli namluvit někteří lehkomyšlní dezinterpreti - prací věnovanou kultuře národního obrození. I tento moment jistě hraje v Macurově knize určitou roli, o tom se nebudeme přít, nelze však z celého díla vypraparovat a hypostazovat tuto jedinou složku na úkor složek jiných, především sféry cerevizuality. Proto považujeme za nutné - vycházejíce z Marxova a Engelsova předvídaného postulátu perspektivity činného životního procesu, jímž musíme všechny dějinné jevy, tedy i umění poměřovat - zdůraznit a řádně docenit právě cerevizualitu jako onu příslovečnou pupeční šňůru, jíž je umění /vzpomeňme díla Nezvalova a obrazů Picassových/

zaklíněno do celkového společenského a životního pohybu.

Vladimíra Macuru známe jako inženýrního kritika, nápady sršícího vědce, pohotového překladatele, vlídného a laskavého kalogu a kamaráda, velkého hráče a mystifikátora před Hospodinem. Všechny tyto kladné vlastnosti a zásluhy však blednou v porovnání s jeho zásluhou a podnětem nejvýznamnějším: uvedením tématu cerevizuality do moderního uměnovědného bádání. Tím se Macura stává opovídatelům nových cest umění i života a jejich spojení, kritickým průzkumníkem a diverzantem /v tom dobrém slova smyslu/ naší vědy, která nechce stát na okraji bouřlivého proudu současného dění, ale zapojit se přímo do jejího mohutného toku.

I do budoucna se dá předpokládat, že to bude právě cerevizuální /starším výrazem "pivní", nepřesně "alkoholický"/ motiv, kterým bude i nadále naše věda a naše literatura spojena s životem, i nadále bude cerevizualita zdrojem věčné inspirace, pramenem či prazdrojem informacemické imaginace a tvořivosti, jakousi podzemní laboratoří zkoumající metamorfózy jazyka, metajazyka a protojazyka. Po průkopnickém činu Macurově již nic nebrání tomu, aby se právě jejím prostřednictvím do naší suché a odtažité vědecké disciplíny vléval životodárný a zurčivý pramen, mohutný a stále se valící, vpravdě kypící proud samého cerevizna, jehož číši zde symbolicky pozvedáme, abychom jí připili na zdar dalších Macurových vědeckých počinů.

Jiří Holý